

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อศึกษาการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุของพยาบาลวิชาชีพ ที่มีอายุ 40-59 ปี ในโรงพยาบาลศูนย์ทั่วประเทศ ว่ามีการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการโดยส่วนรวมและในแต่ละด้าน คือ ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบทบาทในครอบครัว และด้านการใช้เวลาอย่างไร และเปรียบเทียบพยาบาลวิชาชีพที่มีความแตกต่างกันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน จำนวนปีก่อนการเกษียณอายุราชการ รายได้ต่อเดือน ลักษณะครอบครัว ภาวะสุขภาพ โรคประจำตัว งานอดิเรก และความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสูงอายุ จะมีการเตรียมตัวก่อนการเกษียณแตกต่างกันอย่างไร

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

**ประชากร** คือ พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 19 แห่งทั่วประเทศ ที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี จำนวน 995 คน

**กลุ่มตัวอย่าง** คือพยาบาลวิชาชีพที่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี ซึ่งได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากโรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 19 แห่งทั่วประเทศ จำนวนทั้งหมด 285 คน มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1970) อ้างถึงในประคอง กรรณสูตร, 2538:10-11) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน 5%

จากสูตร 
$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{995}{1 + 995(0.05)^2} \\ &= 285.3 \end{aligned}$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง = 285 คน

2. จำแนกโรงพยาบาลศูนย์ตามเขตที่ตั้งของโรงพยาบาลศูนย์ได้ 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ดังแสดงในตารางที่ 1
3. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค โดยใช้อัตราส่วนตามสูตรดังนี้

$$n_n = \frac{n \times N_n}{N}$$

เมื่อ  $n_n$  = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค

$n$  = จำนวนประชากรในแต่ละภาค

$N_n$  = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

$N$  = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

ผลการคำนวณได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค ดังแสดงในตารางที่ 1

4. เลือกโรงพยาบาลศูนย์ที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาค โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย (Sample Random Sampling) 2:1 ได้โรงพยาบาลศูนย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 1
5. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลศูนย์ที่ได้รับเลือก โดยใช้อัตราส่วนตามสูตร

$$n_n = \frac{n \times N_n}{N}$$

เมื่อ  $n_n$  = จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลที่ได้รับการเลือก

$n$  = จำนวนประชากรในโรงพยาบาลนั้น

$N$  = จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรในภาคนั้น

$N$  = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย

ผลการคำนวณได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลศูนย์ดังแสดงในตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงการจำแนกโรงพยาบาลศูนย์ตามเขตที่ตั้ง จำนวนประชากร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง  
ในแต่ละภาคและจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงพยาบาลศูนย์ที่ได้รับการสุ่ม

ภาค	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ชื่อโรงพยาบาลศูนย์	จำนวน* ประชากร	โรงพยาบาลศูนย์ที่สุ่มได้	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
เหนือ	ร.พ.เชียงใหม่ประชานาคราะห์	50		-
	ร.พ.ลำปาง	68	ร.พ.ลำปาง	35
	ร.พ.พุทธชินราช พิษณุโลก	65	ร.พ.พุทธชินราช	33
	ร.พ.สวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์	54		-
ภาคกลาง	ร.พ.ราชบุรี	51		-
และตะวันออก	ร.พ.สระบุรี	46	ร.พ.สระบุรี	33
อุดร	ร.พ.นครปฐม	52	ร.พ.นครปฐม	37
	ร.พ.เจ้าพระยามรราช สุพรรณบุรี	37	ร.พ.เจ้าพระยามรราช	26
	ร.พ.เจ้าพระยาอภัยภูเบศร ปราจีนบุรี	32		-
	ร.พ.ชลบุรี	61		-
ภาคตะวันออก	ร.พ.พระปกเกล้า จันทบุรี	55		-
	ร.พ.ขอนแก่น	42		-
อุดรเชียง	ร.พ.มหาราชนครราชสีมา	54	ร.พ.มหาราชนครราชสีมา	27
เหนือ	ร.พ.สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี	70	ร.พ.สรรพสิทธิประสงค์	35
	ร.พ.อุดรธานี	50		-
ภาคใต้	ร.พ.ยะลา	36		-
	ร.พ.สุราษฎร์ธานี	56	ร.พ.สุราษฎร์ธานี	30
	ร.พ.หาดใหญ่	54	ร.พ.หาดใหญ่	29
	ร.พ. นครศรีธรรมราช	62		-
รวม	19 ร.พ. ศูนย์	995	9 ร.พ. ศูนย์	285

\* จากการสำรวจจากงานการเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลศูนย์ 19 แห่ง ณ วันที่ 1 สิงหาคม 2540

## เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน จำนวนปีก่อนเกษียณอายุราชการ รายได้ต่อเดือน ลักษณะครอบครัว ภาวะสุขภาพ โรคประจำตัว งานอดิเรก คำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสูงอายุ รูปแบบข้อสอบเป็นปรนัยเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 35 ข้อ ดังนี้

ทฤษฎีการสูงอายุ 8 ข้อ

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและสรีรวิทยาในผู้สูงอายุ 16 ข้อ

การเปลี่ยนแปลงทางจิตอารมณ์ 7 ข้อ

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4 ข้อ

มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

เลือกตอบข้อที่ถูกให้คะแนน 1 คะแนน

เลือกตอบข้อที่ผิดหรือไม่ตอบให้คะแนน 0 คะแนน

เกณฑ์ในการประเมินผลระดับความรู้ จากคะแนนเต็ม 35 คะแนน ตั้งเกณฑ์ไม่ผ่านการทดสอบที่คะแนนต่ำกว่า 60 เปอร์เซนต์ ของคะแนนเต็มและแบ่งครึ่งคะแนนที่ผ่านเกณฑ์เกิน 60% ดังนั้นจะได้เกณฑ์ประเมินของคะแนนและระดับความรู้ดังนี้

28 - 35 คะแนน ระดับความรู้ดีมาก

21 - 27.99 คะแนน ระดับความรู้ดี

1 - 20.99 คะแนน ระดับความรู้พอใช้

กำหนดวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระที่ต้องการสอบวัดความรู้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ ส่วนที่ 2 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับ  
กระบวนการสูงอายุ จำนวน 35 ข้อ

เนื้อหา	ความรู้						รวมข้อ
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมินค่า	
ความหมายและสาระเกี่ยวกับทฤษฎี การสูงอายุ							
-ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพันธุกรรม	1	1					2
-ทฤษฎีที่ไม่เกี่ยวข้องกับพันธุกรรม			2				2
-ทฤษฎีทางสรีรวิทยา	1						1
-ทฤษฎีทางจิตสังคม	1					2	3
รวม	3	1	2			2	8
ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านร่างกายของผู้สูงอายุ							
-ความเสี่ยงของอวัยวะต่าง ๆ	5	2					7
-โรคภัยไข้เจ็บ		3					3
-การป้องกันโรคและการดูแลสุขภาพ		1	3			2	6
รวม	5	6	3			2	16
ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านจิตใจ							
-ความเสี่ยงถอยทางด้านจิตใจ				2	2	1	5
-การปรับจิตใจให้มีสุขภาพจิตที่ดี						2	2
รวม				2	2	3	7
ความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทาง ด้านสังคมและวัฒนธรรม							
-การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม				1	1		2
-การปรับบทบาทสถานภาพทางสังคม						2	2
รวม				1	1	2	4

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**ตอนที่ 2** แบบสอบถามวัดการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 64 ข้อ ซึ่งแบ่งการเตรียมตัวแต่ละด้านดังนี้

ด้านสุขภาพ	จำนวน 22 ข้อ
ด้านการเงิน	จำนวน 11 ข้อ
ด้านที่อยู่อาศัย	จำนวน 11 ข้อ
ด้านบทบาทในครอบครัว	จำนวน 10 ข้อ
ด้านการใช้เวลา	จำนวน 10 ข้อ

กำหนดค่าน้ำหนักของคำตอบดังนี้  
การเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการ

ทำสม่ำเสมอ	เท่ากับ 5 คะแนน
ทำเป็นส่วนใหญ่	เท่ากับ 4 คะแนน
ทำบ้างไม่ทำบ้าง	เท่ากับ 3 คะแนน
ทำน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ไม่ได้ทำเลย	เท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนการแปลผลระดับของการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการ แต่ละระดับและการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการในภาพรวม พิจารณาตามเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยที่กำหนดดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 มีการเตรียมตัวดีมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 มีการเตรียมตัวดี

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 มีการเตรียมตัวปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 มีการเตรียมตัวน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 มีการเตรียมตัวต่ำ

## การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบ จำนวน 40 ข้อ และแบบสอบถาม จำนวน 64 ข้อ

### แบบทดสอบ

1. ศึกษาหาความรู้จากตำรา เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบทดสอบให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่กำหนดไว้
2. นำแบบทดสอบไปหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการพิจารณาแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว คือ แบบทดสอบ จำนวน 50 ข้อ นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาจำนวน 8 ท่าน การตัดสินให้ความเห็นที่ตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 6 ท่าน แบบทดสอบส่วนที่มีปัญหาผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขและส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมพิจารณาอีกครั้ง จนกว่าจะได้รับการยอมรับหรือมีความเห็นพ้องต้องกัน 6 ท่านขึ้นไป ผลการตรวจสอบ พบว่า เป็นแบบทดสอบที่ใช้ได้ 40 ข้อ ตัดทิ้ง 10 ข้อ
3. นำเครื่องมือที่ผ่านการแก้ไข คือ แบบทดสอบจำนวน 40 ข้อ ไปทดลองใช้ (Try out) กับพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลรามาริบัติ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วทำการหาค่าระดับความยากง่าย และอำนาจจำแนก (Level of Difficulty and Discrimination Power) เพื่อวิเคราะห์แบบทดสอบเป็นรายข้อ โดยการนำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับคะแนนสูงสุดจนถึงต่ำสุด เพื่อแบ่งออกเป็นกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยใช้เทคนิค 33 % แล้วคำนวณหาระดับความยากง่าย ตั้งแต่ 0.2-0.8 และมีอำนาจจำแนก 0.2 ขึ้นไป จึงถือว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้ได้ โดยใช้สูตร (บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2534)

สูตรหาค่าอำนาจจำแนก

$$r = \frac{P_H - P_L}{n}$$

สูตรหาระดับความยากง่าย

$$p = \frac{P_H + P_L}{2n}$$

#### 4. ผลการวิเคราะห์ข้อทดสอบ เป็นดังนี้

ข้อทดสอบที่ใช้ได้มีจำนวน 31 ข้อ คือ ข้อ 1,2,4,5,6,7,9,10,11,13,16,17,18,19,20,21  
22,23,25,26,27,28,29,30,31,34,35,37,38,39,40

ข้อทดสอบที่ตัดทิ้งมีจำนวน 5 ข้อ คือ ข้อ 3,8,14,32,36

ข้อทดสอบที่ต้องนำมาปรับปรุงมี จำนวน 4 ข้อ คือ ข้อ 12,15,24,33

(ดูรายละเอียดในตาราง 36)

นำแบบทดสอบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้โดยทำการทดสอบกับ  
พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลรามาริบัติ จำนวน 30 คน จึงได้แบบทดสอบตรงตาม  
เกณฑ์จำนวน 35 ข้อ (ดูรายละเอียดในตาราง 37) และนำแบบทดสอบที่ผ่านการ  
ปรับปรุงไปหาความเที่ยงโดยสูตร คูเดอร์ ริชาร์ดสัน 20 (Kuder Richardson Formula 20)  
ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.71

#### 5. นำแบบทดสอบไปเก็บรวบรวมข้อมูล

##### แบบสอบถาม

1. ศึกษาหาความรู้จากตำรา เอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาเป็นแนวทาง  
ในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานที่  
กำหนดไว้
2. นำแบบสอบถามไปหาความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มี  
ความรู้และประสบการณ์ในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยตรวจสอบความถูกต้องและ  
ครอบคลุมเนื้อหาจำนวน 8 ท่าน การตัดสินใจใช้ความเห็นที่ตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ  
อย่างน้อย 6 ท่าน แบบสอบถามส่วนที่มีปัญหาผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข และส่งให้  
ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มเดิมพิจารณาอีกครั้งจนกว่าจะได้รับการยอมรับหรือมีความเห็นพ้อง  
ต้องกัน 6 ท่านขึ้นไป
3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) โดยทดลองสอบถามกับกลุ่มประชากรที่มี  
คุณลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างคือพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลรามาริบัติที่มีอายุ  
ระหว่าง 40-59 ปี จำนวน 30 คน เพื่อเป็นการตรวจสอบภาษาที่ใช้ให้เป็นที่เข้าใจ  
ตรงกัน แบบสอบถามนี้หาค่า reliability ของผู้เขียนอายุราชการได้ .9311 (n =30)  
(ดูรายละเอียดตาราง 38 )
4. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล



## การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุมัติในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงพยาบาลศูนย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยติดต่อขอความร่วมมือจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลและรองฝ่ายวิชาการของโรงพยาบาลศูนย์แต่ละแห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงวัตถุประสงค์และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเตรียมกลุ่มตัวอย่างให้พร้อมเก็บรวบรวมข้อมูลในวันและเวลาเดียวกันให้มากที่สุดหรือในวันทีกลุ่มตัวอย่างสะดวกที่สุด
3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในวันและเวลาที่กำหนดไว้ในแต่ละโรงพยาบาลโดยจัดให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามเป็นรายบุคคลในห้องประชุมที่จัดเตรียมไว้ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถตอบแบบสอบถามในห้องประชุมได้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองเป็นรายบุคคลในวันเดียวกันจนครบจำนวนที่กำหนด
4. ในแต่ละโรงพยาบาลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวนที่กำหนด ใช้ระยะเวลาในแต่ละแห่งภายใน 1 วัน รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 17 วัน คือตั้งแต่วันที่ 4 มีนาคม 2541 ถึง วันที่ 20 มีนาคม 2541 ผู้แบบสอบถามทั้งหมด 285 ราย คิดเป็น 100% ของแบบสอบถามทั้งหมด

## การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาลงรหัสข้อมูล เพื่อเตรียมวิเคราะห์ด้วย computer โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS<sup>x</sup> (Statistical Package for the Social Science Version x) และในการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้ใช้ความเชื่อมั่นระดับร้อยละ 95 ( $\alpha=0.05$ ) เป็นเกณฑ์ในการยอมรับหลังปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งปัจจุบัน จำนวนปีก่อนการเกษียณอายุราชการ รายได้ต่อเดือน ลักษณะครอบครัว ภาวะสุขภาพ โรคประจำตัว งานอดิเรก และความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสูงอายุ ใช้สถิติเชิงพรรณนา เสนอผลเป็นตารางแสดงจำนวนความถี่และค่าร้อยละ

2. หาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของคะแนนในแบบประเมินการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการโดยส่วนรวมและในรายด้านจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่างระหว่างการเตรียมตัวก่อนการเกษียณอายุราชการของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนรวมและในรายด้านจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้สถิติการทดสอบ t-test for Independent Samples (t-test) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่ม และ One Way Analysis of Variance (F- test) ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าสองกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ใช้วิธีทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffe's test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญที่ .05



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย